

Novum

Beszámoló a Karl Barth-szimpoziumról

2024. december 10-én Karl Barth-szimpoziumra került sor a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet dísztermében. A szimpózium apropóját Eberhard Busch *Karl Barth* című könyvének megjelenése adta. Ez a könyv a *Barths Lebenslauf: nach seinen Briefen und autobiographischen Texten* (3. Auflage. Christian Kaiser Verlag, München 1978) magyar fordítása, amelyet dr. Juhász Tamás készített.

A szimpóziumot dr. Kovács Sándor rektor nyitotta meg. Köszöntőbeszédében a Kolozsvári Teológiai Fakultás és Karl Barth közötti kapcsolat fontosságát hangsúlyozta.

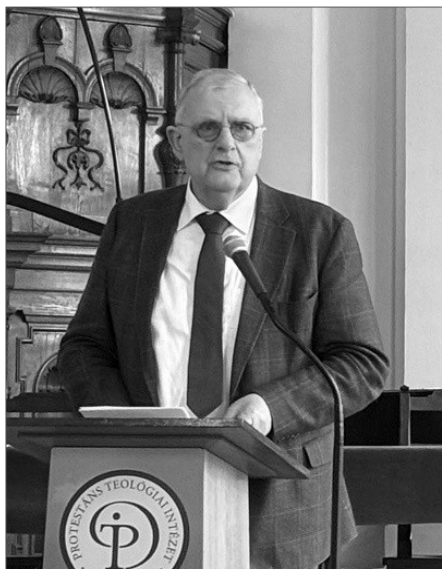
Az első előadást dr. At Polhuis, a hollandiai Karl Barth Alapítvány vezetőségi tagja tartotta *Barth Hromádka-hoz írt leveleinek aktualitása* címmel, amelyben bemutatta Barth háborúval kapcsolatos állásfoglalásait és nézeteit. 1938. szeptember 5-én Barth levelet fogalmazott meg Josef Lukl Hromádka prágai professzornak, és ebben arra szólította fel az egyházat, hogy támogassa a cseh katonákat a náci Németországgal szemben. 1950. október 13-án pedig Wolf-Dieter Zimmermann lelképásztornak írt levelet, és az ellen tiltakozott, hogy a fenti levelet Németország újrafelfegyverzésének támogatására használják. Úgy vélte, hogy az egyháznak a béke mellett kell kiállnia, és nem szabad háborús retorikát folytatnia. Előadása végén Polhuis azt hangsúlyozta, hogy a háborúhoz való viszonyulás kérdése ma sem kerülhető meg.

Dr. At Polhuis

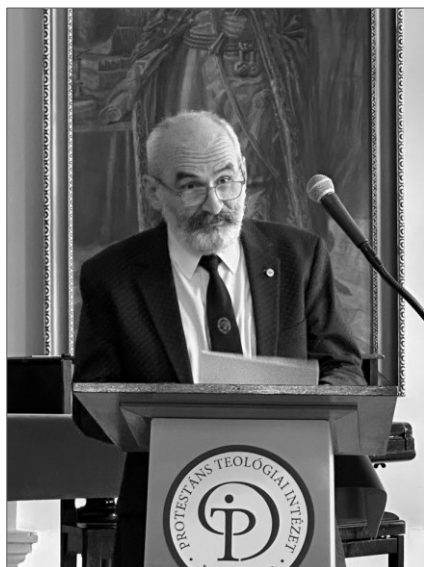
Karl Barth hozzáállásának felidézése a helyes viszonyulás megtalálásában segíthet, amelyet a két említett levél mellett a *Kirchliche Dogmatik* című művében is megtalálhatunk.

Dr. Gerard den Hartog nyugalmazott teológiai tanár és a Karl Barth Alapítvány vezetőségi tagja *Az egyház – Jézus Krisztus gyülekezete az idők forгатagában. Karl Barth kritikai gondolkodása az egyházzól az 1942–1947 közötti években* címmel tartott előadást, és bemutatta Barth felismeréseit az egyházzól és a gyülekezetéről. Karl

Dr. Gerard den Hartog

Dr. Horváth Levente előadásának címe sokat sejtetett: *A szelf Kierkegaardnál, a „testem lelke” Barthnál és a Lélekkel itatott Krisztus teste teológiai kérdésének aktualitása.* Az előadás a szelf, a test és a lélek teológiai kérdéseit vizsgálja Kierkegaard és Barth perspektívájából. A fő téma a szelf fogalma. Kierkegaard szerint az identitásunk kizárólag kapcsolati kontextusban érthető meg, és ennek hiányában egzisztenciális kétségbeesést szül. Az előadó kérdéseket vet fel a hiteles identitás lehetőségéről, valamint arról, hogy Barth antropológiai nézetei hogyan kapcsolo-

Dr. Horváth Levente

Barth egyik legfontosabb meglátása az volt, hogy a keresztyén egyház valódi alapja Jézus Krisztus, a gyülekezetnek pedig az a feladata, hogy tanúskodjék Isten Jézus Krisztus által véghez vitt üdvözítő cselekedetéről. Gerard den Hartog professzor azt emelte ki, hogy Karl Barth nézetei a környezettel való kölcsönhatásban születtek, ezért azokat kontextusukban kell megérteni, és ebben nyújt segítséget Eberhard Busch Barth életútját bemutató könyve. Az egyház lényegének és feladatának folyamatos keresése korunk teológiájának is feladata, amelyben fontos szerepet játszik a Karl Barth ekkleziológiai nézeteivel való párbeszéd.

lódni a mai teológiai diskurzushoz. Ehhez Barth emberképének relevanciáját tárgyalja, különös figyelmet fordítva a Szentlélek szerepére az autentikus szelf kialakításában; és a relációs trinitárius viszonyok újragondolása is a középpontba kerül. Az előadás Barth és Kierkegaard képzeletbeli párbeszédeként hangzik el, amelyből kiderül, hogy e két gondolkodó miként közelítette meg az egzisztenciális kérdéseket és az azokra adható teológiai válaszokat. Ez a rendhagyó párbeszéd keresi egy lehetséges teológiai antropológia esélyeit is. Ennek érdekében az előadás első lépésben azt vizsgálja, hogy milyen hatást gyakorolt Søren Aabye Kierkegaard „szabadságszédülete” Barth antropológiai gondol-

kodására. Ezek után a Szentlélek szerepét elemezte az ember önmagává válása folyamatában, végül pedig a Krisztus-test tagjaként meghatározott identitás kérdését tárgyalja: miként formálja az egyház identitását a relációs betagolódás, különösen az újateizmus korában, és mit jelenthet a *communio sanctorum* mint közösségi egzisztencia jelenünk egyházában.

Dr. Fazakas Sándor, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem professzora és a Debreceni Karl Barth Kutatóközpont vezetője *Karl Barth és a magyar református teológia. Megfontolások a Debreceni Karl Barth Kutatóközpont perspektívájából* címmel tartott előadást, és bemutatta, hogy teológiája miként hatott a magyar református teológiára, különös tekintettel magyarországi látogatásait követően. Az 1936-os látogatás során Karl Barth kapcsolatokat épített és nagy visszhangot keltő előadást tartott Isten kegyelmi kiválasztásáról. Az 1948-as látogatás fogadtatása vegyes volt, mivel egyesek szerint túl megengedő volt a szocialista rendszeri illetően. Az 1951-ben levelet írt Bereczky

Dr. Fazakas Sándor

Albertnek, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspökének, amelyben kifejezte fenntartásait a magyar református egyház szocialista államrendhez való viszonyulásával kapcsolatban. Ebben kifejtette, hogy az egyház Isten ígéjének hirdetését kapta feladatul, nem politikai rendszerek támogatását. Fazakas Sándor kiemelte, hogy Barth teológiája ma is releváns, különösen az egyház és a társadalom viszonyának kérdéseiben.

Az előadások után Anna Barth, Karl Barth unokája olvasta fel Eberhard Busch könyvének magyar kiadásához írt előszavát. Eberhard Busch örömet fejezte ki, hogy műve magyarul is megjelenhetett. Felidézte a sötét kommunista időket, amelyeket személyesen is átélt erdélyi látogatásai során, valamint a Juhász István és Juhász Tamás professzorokkal ápolta kapcsolatát. Kifejtette, hogy könyvében nem Karl Barthról akart írni, hanem őt megszólaltatni, mivel személyes asszisztenseként betekintethetett a híres professzor életébe.

Anna Barth könnyekig meghatódva olvasta fel ezeket a sorokat, és elmondta, hogy Eberhard Busch nemcsak nagyapja asszisztense volt, hanem a család hűségese barátja is, aki Karl Barth haláláig mellett maradt.

Peter Barth, Karl Barth másik unokája nyugdíjas lelképásztor, Bázelen él, és félig amerikai, mivel családja korábban az Egyesült Államokban élt. Felidézte

nagyapja és Alfred Ernst ezredes kapcsolatát, és kiemelte, hogy Ernst óvta Karl Barthot attól, hogy nyilvánosan foglaljon állást a vietnámi háborúval kapcsolatban. Ezt az álláspontot az a háborúellenes tiltakozás változtatta meg, amelyet éppen Peter Barth szervezett. E megmozdulás után Karl Barth először Eberhard Buschon keresztül szólalt meg, aki a *The Christian Century* folyóiratban tolmácsolta, hogy egyetért a vietnámi béke iránti követelésekkel. Később Karl Barth saját nyilatkozatában is elítélte a vietnámi háborút. Peter Barth, aki pacifista nézeteket vall, meghatódva emlékezett nagyapja háborúval kapcsolatos állásfoglalására.

Eberhard Busch professzor online csatlakozott a szimpóziumhoz, s miután üdvözölte a résztvevőket, köszönetet mondott Juhász Tamás professzornak, hogy lefordította a Karl Barthról írt könyvét. Visszaemlékezett arra, hogy Barth 56 évvel ezelőtt éppen december 10-én, tehát éppen a szimpózium napján hunyt el, és felidézte a temetésén mondott beszédét. A beszéd fő gondolata a közismert bibliai idézet volt: „Áldjad én lelkem az URat, és egész bensőm az ő szent nevét” (Zsolt 103,1). Hangsúlyozta, hogy Isten dicsérete abból a felismerésből fakad, hogy Isten a kezdet, a mi kezdetünk és eredetünk is. Ez a felismerés nemcsak az Úr dicséretének, hanem minden teológiai gondolkodásnak az alapja. A zsoltárvers második részéhez kapcsolódva – „és ne feledd el, mennyi jót tett veled” – kiemelte, hogy van „tovább” is Isten által, és Karl Barth biztatását idézte: „Ne feledd el, hogy Isten nélkül nincs folytatás – ne feledd el, mennyi jót tett veled.” Ez a biztatás is része annak az örökségnek, amelyet Karl Barth hagyott ránk.

A beszéde közben többször is könnyeivel küszködő idős professzor (ő a szimpózium második felén vett részt online) ezt írta az ünnepség után: „Tegnap lélegzet-visszafojtva néztük és hallgattuk a kolozsvári ünneplést. Közben ezt gondoltuk: az ottani testvérek ehhez is értenek: szépen ünnepelni. Szívből köszönjük.”

Anna Barth és Peter Barth

A szimpóziumot a *Karl Barth* című könyv (Eberhard Busch: *Karl Barth*. Fordította: Juhász Tamás. Exit Kiadó, Kolozsvár 2024, ISBN 978-606-9091-93-7, 543 old.) bemutatása zárta.

Dr. Juhász Tamás bemutatta a könyv fejezeteit és röviden ismertette azok tartalmát. A bemutató után felidézett egy emléket az 1980-as évekből, amikor dogmatikaórán a Karl Barth és Emil Brunner közötti teológiai vitáról beszélt. Ezen az órán hangzott el Karl Barth híres válasza: „Nein”. A szünet után, amikor vizsgatért az osztályterembe, meglepetésére senkit sem volt ott, csupán egy lapot talált az ajtón, amelyen ez állt: „Nein”. Az egykori teológiai hallgatók közül, akik elkövezték ezt a diákcsinnyt, kettő ma a teológiai intézet tanára.

Dr. Juhász Tamás

A könyv fülszövegében ezt olvashatjuk:

„Igazi jó tankönyvet tart kezében a kedves olvasó. Úgy vezet be Karl Barth gondolkodásába, hogy azokat a szellemi mozgalmakat is nyomon követhetjük, amelyek Barth több mint ötvenéves alkotótevékenységének háttérét jelentették. Ebből a háttérből jól kirajzolódik mind Barth személyisége, mind teológiai fejlődése, a Római levél magyarázatának első változatától a tizenkét kötetes dogmatika utolsó kötetéig. Ezt csak Eberhard Busch írhatta meg így, aki Barth utolsó éveiben a nagy tudós személyi asszisztense volt. Az életrajzba ágyazva Barth legfontosabb műveinek, előadásainak, majd a dogmatika rendre megjelenő köteteinek rövid, summás ismertetését nyújtja. Ezzel elevenné teszi Barth gondolatait, s arra is ösztönöz, hogy ennek alapján magát Barthot fellapozzuk.

A szerző maga így vall erről: »A könyvvel az volt a határozott szándékom, hogy Karl Barthot magát szólaltassam meg: gondolatait és tetteit nem kívántam sem értelmezni, sem tágabb összefüggésbe állítani. A könyv első megjelenése óta nagyon sokat beszéltek és írtak Barth művéről, sokan kutatták azt, és sok feltételezés született vele kapcsolatban. És a teológia világában sok mindent úgy mutatnak be, mintha Barth sohasem lett volna. Ez nem is volna baj, hiszen Barth csak segíteni akart nekünk, hogy saját szemmel nézzünk körül a világban és saját fejünkkel gondolkozzunk. Nem akarta, hogy övé legyen az utolsó szó. Arra viszont mindenesetre rá szeretett volna mutatni, hogy az utolsó szó másvalakié. Ha erre figyelünk, Barthnál mindig találunk valamit. Ajándékot kapunk tőle, figyelmeztet a tévutakra. Tőle megtanulhatjuk, hogy rendesen hallgassunk a Szentírásra, de nemcsak a kedvenc bibliai helyekre, megtanulhatjuk, hogy a Szentírás

tanúságtételét annyira komolyan vegyük, mint amely éppen most szól hozzánk, hogy elgondolkozzunk rajta és kövessük őt, az élő Jézus Krisztust.«”

A szimpóziumot követően a teológiai intézet hátsó udvarában ünnepélyes faültetésre került sor. Az 1936-ban ültetett Barth-émlékfa kiszáradt, ezért az ünnepelő és hálaadó közösség Karl Barth két unokájának jelenlétében új fát ültetett.

Kiss Jenő

A „Barth-émlékfa” ültetése
1936-ban

Juhász Tamás és Visky S. Béla, a háttérben
Anna Barth és Peter Barth

Az úgynevezett „Barth-émlékfa” 1936-ban történt ültetését megörökítő fényképen a következő személyek láthatók balról jobbra: az előtérben Karl Barth, Vásárhelyi János és Tavasz Sándor, a háttérben pedig Gönczy Lajos, Nagy András, Maksay Albert és László Dezső